

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Antagande av behovsutredning för 2026-2028

Ärendet

Ärendet avser antagande av behovsutredning för åren 2026–2028. Denna behovsutredning utreder hela tillsynsmyndighetens tillsynsbehov för åren 2026–2028 utifrån myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken. Utredningen ska omfatta en treårsperiod och ses över vid behov och minst en gång per år enligt 6 § 1 kap. miljötillsynsförordningen (2011:13).

Utredningen omfattar därutöver tillsynsmyndighetens ansvar enligt kemikalielagstiftningen, strålskyddslagen, tobakslagen samt lagen om sprängämnesprekursorer.

Behovsutredningen beskriver även kontroll enligt livsmedels- och foderlagstiftningen för samma år.

I behovsutredningen framgår även nämndens arbete med bland annat anmälningar, ansökningar enligt miljöbalken m.m., övergripande arbete, remissarbete, administrativt och strategiskt arbete. Utredningen är underlag för nämndens arbete med tillsyn enligt miljöbalken samt kontroll enligt livsmedels- och foderlagstiftningen.

Miljö- och stadsbyggnadskontorets förslag till beslut

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden antar föreslagen behovsutredning för 2026–2028.

Bakgrund

Enligt miljötillsynsförordningen ska det hos den operativa tillsynsmyndigheten finnas en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Utredningen ska avse minst en treårsperiod och ska ses över årligen eller utefter behov. Ett register ska också föras över verksamheter som behöver återkommande tillsyn (7 § 1 kap. miljötillsynsförordningen).

I artikel 9 i förordning (EU 2017/625) beskrivs hur offentlig kontroll ska utföras. Där framgår att kontrollen ska ske med en lämplig frekvens och att den ska vara riskbaserad.

Livsmedelsverket har närmare preciserat detta i sin föreskrift (LIVSFS 2005:21) om offentlig

kontroll av livsmedel. Enligt 3 e § ska kontrollmyndigheten årligen fastställa en plan för myndighetens livsmedelskontroll. Planen ska avse en period om minst tre år och omfatta samtliga områden som myndigheten ansvarar för. Planen redovisas i ärende M-2025-555.

Det övergripande syftet med behovsutredningen är att åskådliggöra det sammanvägda behovet av kontroll och tillsyn för att klara uppdraget enligt lagstiftningen samt främja en hållbar utveckling. Behovsutredningen redogör för det sammanlagda behovet av resurser, det vill säga behovet av resurser för såväl operativ kontroll som tillsyn, förebyggande information, prövning och administrativt arbete. Behovsutredningen omfattar samtliga av nämndens åtaganden inom tillsyns- och kontrollområdet, både tillsyn, övrig ärendehandläggning och tillsynsrelaterat övergripande arbete.

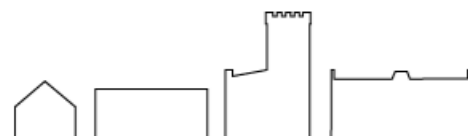
Miljö- och stadsbyggnadskontorets utredning

Nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken

I behovsutredningen redovisas nämndens arbete utifrån fokusområdena i den nationella tillsynsstrategin.

Den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken gäller för perioden 2026 till 2029 och har tagits fram under ledning av Naturvårdsverket i samverkan med andra centrala myndigheter. Syftet är att skapa en mer effektiv och likvärdig tillsyn över hela landet. Strategin omfattar både ämnesområden och insatser som stärker tillsynsmyndigheternas kapacitet, såsom introduktion av ny personal, planering och genomförande av inspektioner, kompetenskartläggning samt erfarenhetsutbyte mellan kommuner och länsstyrelser.

Fokusområdena i strategin är avfall, förorenade områden, hälsoskydd, kemikalietillsyn, miljöfarlig verksamhet, naturtillsyn och vattenverksamhet – där det sistnämnda inte berör Danderyds kommun eftersom länsstyrelsen har tillsynsansvaret.

Sammanfattning av behovsutredningen och närmare beskrivning av miljöavdelningens resurser

I tidigare behovsutredningar innan 2023 framkom det att det inte fanns en balans rörande behov av resurser och bedömd tid för tillsyn m.m. enligt miljöbalken, kontroll enligt livsmedels- och foderlagstiftningen samt den omfattande tiden för övergripande tillsynsrelaterat arbete. Sedan dess har ytterligare en miljö- och hälsoskyddsinspektör anställts. Nu ser situationen annorlunda ut med anledning av lågkonjunkturen, och då verksamheter har lagts ner inom alla discipliner. Det finns från och med december 2025 en personalvakans inom miljöskydd och denna behovsutredning ger vid handen att ingen ersättningsrekrytering bör ske utifrån bland annat demografi och lågkonjunktur.

Personalrelaterade händelser såsom uppsägningar, deltidstjänster, personalvakansers omfattning och långtidssjukskrivningar, kommer att påverka möjligheten att arbeta i enlighet med behovsutredningen och därmed progressen inom tillsynen och kontrollen.

Det är viktigt att framhålla att behovsutredningen är en bedömning utifrån nu kända förhållanden, utredningen per se tar inte hänsyn till individuella förutsättningar att utföra arbetsuppgifterna och stora oförutsägbara händelser som kräver synnerligen resurser eller andra arbetssätt.

Sammanfattning av behovsutredningen 2026–2028

Nedan följer en redogörelse över den tid som bedöms för tillsyn och ärendehandläggning enligt miljöbalken samt miljöövervakning, strategiskt miljöarbete samt arbete inom ramen för plan- och bygglovsprocessen.

Tillsyn m.m. enl. MB	Bedömt behov 2026 (timmar)	Bedömt behov 2027 (timmar)	Bedömt behov 2028 (timmar)
Planerad tillsyn samt tillsynsprojekt miljöskydd	2243	2432	2369

Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Elisabeth Thelin

Datum: 2025-10-20
Diarienummer: M-2025-555

Händelsestyrda arbetsuppgifter (bergvärmehandläggning, anmälningar, klagomål m.m.) inom miljöskydd	1183	1175	1175
Planerad tillsyn samt tillsynsprojekt hälsoskydd, radiakmätning och radontillsyn	905	948	974
Händelsestyrda arbetsuppgifter hälsoskydd (klagomål, anmälningar och ansökningar m.m.)	980	980	980
Reservattillsyn, strategiskt miljöarbete, miljöövervakning samt arbete inom ramen för plan- och bygglovsprocessen	1340	1380	1330
Totalt behov (timmar)	6651	6915	6828
Årsarbetskrafter	5,0	5,2	5,2

Nedan följer en redogörelse över den tid som bedöms för kontroll och ärendehandläggning enligt livsmedelslagstiftningen.

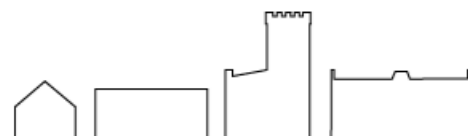
Livsmedelskontroll	Bedömt behov 2026 (timmar)	Bedömt behov 2027 (timmar)	Bedömt behov 2028 (timmar)
--------------------	----------------------------	----------------------------	----------------------------

Planerad kontroll, uppföljande kontroll och planerade arbetsuppgifter	1055	1050	1055
Händelsestyrd kontroll t.ex. registrering av verksamheter, smittskyddsutredningar, klagomålshantering, remissyttranden, information och rådgivning	200	200	200
Totalt behov (timmar)	1255	1250	1255
Årsarbetskrafter	0,9	0,9	0,9

Utredningar och lagförslag som kan påverka behovsutredningen*Livsmedelskontrollen*

En särskild utredare har sett över hur offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet i livsmedelskedjan organiseras och finansieras inom områdena livsmedel, foder och animaliska biprodukter. Syftet är bland annat att skapa en mer effektiv kontrollstruktur som förenklar för livsmedelsföretagen. Såväl ansvarsfördelningen mellan de myndigheter (Livsmedelsverket, Jordbruksverket, länsstyrelserna och kommunerna) som utför livsmedelskontroll som finansieringen för kontrollen har analyserats. Remiss av betänkandet En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan – för ökad effektivitet, likvärdighet och konkurrenskraft (SOU 2025:64) har skett till den 6 oktober 2025.

I kommunikédirektivet anges att utmaningarna i livsmedelskedjan främst beror på hur Sverige har valt att fördela ansvaret för den offentliga kontrollen och den offentliga. En särskild utredare har på uppdrag av regeringen granskat hur den offentliga kontrollen inom livsmedelskedjan – inklusive livsmedel, foder och animaliska biprodukter – är organiserad och finansierad. Syftet är att skapa en mer effektiv och likvärdig kontrollstruktur som underlättar för livsmedelsföretagen och stärker konkurrenskraften.

Utredningen visar att dagens ansvarsfördelning mellan Livsmedelsverket, Jordbruksverket, länsstyrelser och kommuner medför utmaningar, särskilt för mindre kontrollmyndigheter med begränsade resurser. För att förbättra likvärdigheten föreslås att livsmedelskontrollen centraliseras till Livsmedelsverket, medan kontrollen av foder och animaliska biprodukter övergår till Jordbruksverket. Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2028, men det är ännu oklart när det kommer att behandlas politiskt.

Om förslaget realiseras krävs omfattande förberedelser under 2027, vilket påverkar medarbetare inom både registratur och livsmedelskontroll. Nuvarande behovsutredning har inte tagit höjd för denna övergång eller ett eventuellt förstatligande.

Avfallstillsynen

Klimat- och näringslivsdepartementet har genom promemorian *Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi* (KN2024/02249) föreslagit en modernisering av avfallslagstiftningen. Syftet är att minska mängden avfall och öka materialåtervinningen, i linje med EU:s mål för cirkulär ekonomi.

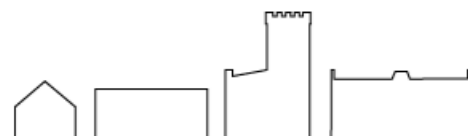
I förslaget föreslås att länsstyrelsen övertar tillsynsansvaret för kommunal avfallshantering, avfallstransportörer samt hantering vid tillståndspliktiga verksamheter. Om detta genomförs, kommer kommunerna inte längre kunna bedriva tillsynsprojekt kopplade till avfallstransportörer, avfallsbrottslighet eller tillsyn av kommunala återvinningsstationer.

Förslaget har varit ute på remiss, men det är i dagsläget oklart när – eller om – författningsändringarna kommer att träda i kraft.

Särskilt arbete med kris- och beredskapsarbete

Miljö- och stadsbyggnadskontoret har identifierat att miljö-, hälsoskydds- och livsmedelskontrollen är samhällsviktiga funktioner vid kris eller krig, och dessa ska därför prioriteras. Under perioden 2026–2028 deltar kontoret i kommunens övergripande beredskapsarbete, inklusive övningar kring nödvatten, totalförsvaret och kärnkraftsolycka.

Inom livsmedelskontrollen planeras insatser som besök på centrallager, identifiering av kritiska kontrollpunkter och mindre beredskapsövningar. Beredskapsplaner för både livsmedelskontroll och miljö- och hälsoskyddstillsyn ska följas, i linje med den nationella kontrollplanen.

Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Elisabeth Thelin

Datum: 2025-10-20
Diarienummer: M-2025-555

En medarbetare har redan genomfört Livsmedelsverkets kurs i livsmedelskontroll vid kris, och fler behöver genomföra den. Avtal med laboratorium för analys av livsmedel och legionella gäller till oktober 2026, med möjlighet till förlängning till 2028.

Hållbarhet

Nämnden bedriver sin tillsyn inom ramen för Danderyds kommuns hållbarhetspolicy (KS 2021/0427), som utgår från de tre dimensionerna av hållbar utveckling: ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Policyn definierar ekologisk hållbarhet som ett resurseffektivt samhälle med skyddade ekosystem och förmåga att hantera miljöutmaningar. Social hållbarhet handlar om ett jämlikt samhälle där människors grundläggande behov tillgodoses och där tillit och delaktighet främjas. Ekonomisk hållbarhet innebär att resurser används ansvarsfullt, utan att belasta framtida generationer, samtidigt som goda förutsättningar för utbildning, arbete och företagande skapas.

För att säkerställa att beslutsunderlag speglar dessa perspektiv har miljöavdelningen uppdaterat sin mall för tjänsteutlåtanden. Miljö- och hälsoskyddstillsynen samt livsmedelskontrollen bidrar i sin natur till samtliga hållbarhetsdimensioner.

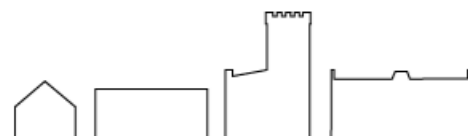
Miljö- och stadsbyggnadskontorets bedömning

Behovsutredningen har arbetats fram systematiskt och påbörjades workshops under våren 2025 inför budgetprocessen. Den nationella tillsynsstrategin har gått igenom, så att nämnden ska kunna uppfylla sina åtaganden under strategiperioden. Den nationella kontrollplanen hanteras i nämndens kontrollplan för åren 2026 – 2028 (M-2025-556).

Omvärldsbevakning har skett inom ramen för Miljösamverkan Stockholm avseende miljömässigt motiverade tillsynsprojekt.

Närmare precisering av nämndens tillsyn för 2026 görs i tillsynsplanen (M-2025-557), som behandlar miljöbalkstillsynen m.m., samt kontrollplanen som behandlar livsmedelskontrollen enligt livsmedelslagstiftningen.

Nämnden arbetar inom ramen för tillsynen enligt hållbarhetspolicyn för Danderyds kommun (KS 2021/0427).

Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Elisabeth Thelin

Datum: 2025-10-20
Diarienummer: M-2025-555

Elisabeth Thelin
Bygg- och miljödirektör

Handlingar som hör till beslutet:

1. Tjänsteutlåtande. Antagande av kontrollplan för 2026
2. Behovsutredningen för miljö- och stadsbyggnadsnämnden 2026